

БЪЛГАРСКА СЪДИЙСКА АСОЦИАЦИЯ

гр. София, e-mail: bgdjudges@abv.bg

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

СТ А Н О В И Щ Е

От
БЪЛГАРСКА СЪДИЙСКА АСОЦИАЦИЯ

По к.д. № 5/2022 г. на Конституционния съд
на Република България.

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

Относно к.д. № 5/2022 г. на Конституционния съд на Република България, изразяваме следното становище:

Със Закона за държавния бюджет на Република България за 2022 г., обн. ДВ • бр. 18 от 04.03.2022 г., е приет и бюджетът на съдебната власт, като в чл. 2 ал. 2 са определени бюджетните разходи на органите на съдебната власт за годината. Между първо и второ четене на законопроекта е внесено предложение от група народни представители (вх. № 47-254-04-129/15.02.2022 г.), в резултат от което е намален бюджетът на съдебната власт.

Това противоречи на чл.4, чл.8 и чл.117 от Конституцията на Република България.

Съгласно чл.4 от Конституцията Република България е правова държава, а чл.8 предвижда разделение на властите на законодателна изпълнителна и съдебна.

Основните принципи на правовата държава, закрепени в Конституцията, са за върховенството на закона и разделението на властите. Според последния принцип функциите на държавното управление трябва да бъдат разделени и изпълнявани от различни органи, определени от Конституцията. Изпълнителната, законодателната и съдебната власт се осъществяват от независими институции, но в своите отговорности те взаимно се контролират. Тези клонове на държавното управление са автономни, но все пак са взаимнообвързани, без да са подчинени един на друг. Разделението на правомощията е такова, че не може единият клон на властта да упражнява власт, която влиза в отговорностите на друг клон. Съдебната власт следва да е независима от политическо и икономическо влияние при осъществяване на функциите си, поради което в Конституцията са предвидени редица гаранции за това, една от които е и самостоятелния бюджет на съдебната власт - чл. 117 от Конституцията.

За връзката на конституционното изискване за самостоятелност на бюджета на съдебната власт с независимостта ѝ са изложени мотиви в множество решения на Конституционния съд - Решение № 4 от 14.07.2015 г. на КС по к. д. № 3/2015 г., Решение № 18 от 16.12.1993 г. на КС на РБ по к. д. № 19/93 г., Решение № 17 от 3.10.1995 г. на КС на РБ по к. д. № 13/95 г. и др.

Неизменно е становището на Конституционния съд, че бюджетът на Република България трябва да осигурява средства за функциониране на установените в Конституцията държавни институции, в това число и на органите на съдебната власт, като се държи сметка за разделението на властите и правомощията им. Всеки закон за годишен държавен бюджет на страната, в който липсват средства за отделни конституционно установени държавни институции, може да бъде обявен за противоконституционен, тъй като пречат осъществяването на функциите им.

С оспорената разпоредба се намалява бюджетът на съдебната власт, което е мотивирано с необходимост от спешно реформиране и реструктуриране на орган на съдебната власт, с оглед постигане на по-високата му ефективност.

Вярно е, че в конкретния случай се касае не за липса на средства, а за редуциране бюджета на съдебната власт. Същото обаче е немотивирано. От мотивите към закона ни може да се изведе нито обществена необходимост, нито някаква определена легитимна цел. Законодателният процес,

гарантиращ върховенството на закона, следва да почива на принципите за необходимост, обоснованост, предвидимост, откритост, съгласуваност, субсидиарност, пропорционалност и стабилност, а нарушаването на който и да е от тях, води до опорочаването му, респ. на нарушаване принципа за върховенството на закона, залегнал в чл.4, ал.1 от Конституцията на Република България.

Начинът на корекция на бюджета на съдебната власт и мотивите, които са изложени за това, водят до извод, че нито един от тези принципи не е спазен. Изложените мотиви не сочат на необходимост от конкретната промяна, няма обосновка, налице е декларация на вносителите на корекцията, която не съдържа никаква информация. Засяга се възможността за нормално функциониране на орган на съдебната власт с основни функции в провеждането на наказателните производства в държавата и участие в граждански и административни дела в предвидените със закон случаи.

Проектът на бюджета на съдебната власт е съставен на база анализ/за необходимите средства за нормално упражняване на законоустановените функции на различните органи на съдебната власт. Приет е от висшия орган на съдебната власт - единствено оправомощен от Конституцията на Република България за това. Корекцията на бюджета, извършена между първо и второ четене в пленарна зала, без обществено обсъждане и без достатъчна мотивировка, съставлява пряка намеса на законодателната власт върху съдебната. По същество е налице нарушение както на принципа на разделение на властите, посочен в чл.8 от Конституцията, така и на принципа на независимост на съдебната власт, залегнал в чл.117 от Конституцията.

Поради това считаме, че разпоредбата на чл. 2 ал. 2 от Закона за държавния бюджет на Република България за 2022 г. нарушава принципите на върховенство на закона, разделение на властите и независимостта на съдебната власт, закрепени в чл. 4, ал. 1, чл.8 и чл. 117, ал. 2 и 3 от Конституцията на Република България.

Гр. София
10.05.2022г.

С уважение
Даниела Попова
Председател на УС